

Kıtalararası Ekseninde Spor Yönetim Sistemlerinin Karşılaştırılması (ABD-Almanya-Çin-Avustralya-Kanada-Türkiye)

ÖZ

Türk toplumunda sportif gelişimi daha iyi düzeye getirmek ve sporda başarılı ülkeler arasında yer alabilmek için özellikle spor yönetim sistemlerinin, dünyada sporda gelişmiş ülkelerin spor yönetim sistemlerinden yararlanması gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle sporda gelişimi etkileyen spor yönetim sistemlerinin araştırılarak incelenmesi ve sonuçlarından yararlanılması ve bunları ülkemizde uygulanan spor yönetim sistemi ile karşılaştırıp, spor uygulamalarına yön verilmesi yararlı görülmektedir. Bu görüş ve uygulamalar spor yönetim sistemlerinin karşılaştırılmasını gerekli kılmaktadır. Karşılaştırmalı spor yönetimine ilişkin çalışmalar, ülkelerin spor yönetimine ilişkin farklı yapıların ve işleyişlerin benzer ve farklı yönlerinin nitel olarak karşılaştırılmasına yönelik tarama modelindeki betimsel bir çalışmadır. Çalışmada tanımlayıcı yaklaşım kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında belgesel tarama tekniği kullanılır. Dünyada uluslararası spor organizasyonlarında başarılı, ülkelerin "spor yönetim sistemleri, spora ayrılan finansman bütçe, spora katılım ve spor politikalarına ilişkin" dört değişken dikkate alınarak incelenmiş ve özetlenmiştir. İncelenen ülkelerin genel olarak farklı yönetim sistemleri ile sosyo-ekonomik yapılarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Avrupa'da spor, refah devletinin bir parçası olarak kabul edilmektedir. İncelenen Avrupa ülkesi Almanya'da doğrudan harcamalarla ilgili spor finansmanının hükümetlerle yakından bağlantılı olduğu ortaya çıkmaktadır. Spora katılım oranları ülkeler arasında farklılık gösterebilmektedir. İncelenen 6 ülkenin spor politikalarında, "Herkes için Spor" ve "Yüksek Performanslı Spor" konularına net bir şekilde odaklanılmakta olduğu gözlenmektedir. Ülke spor politikalarının uygulanmasında kuşkusuz spor kültürünün önemli bir işlevi bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karşılaştırmalı spor, yönetim, sistem

Comparison of Sports Management Systems on The Intercontinental Axis (USA-Germany-China-Australia-Canada-Turkey)

ABSTRACT

In order to improve the sports development in Turkish society and to be among the successful countries in sports, it is a necessity for sports management systems to benefit from the sports management systems of developed countries in the world. For this reason, it is considered useful to investigate and examine the sports management systems that affect the development in sports and to benefit from the results, to compare them with the sports management system applied in our country and to direct sports practices. These views and practices make it necessary to compare sports management systems. Comparative sports management studies are a descriptive study in the survey model for the qualitative comparison of similar and different aspects of different structures and operations related to sports management of countries. A descriptive approach was used in the study. Documentary scanning technique is used to collect data. It has been examined and summarized by taking into account four variables related to the "sports management systems, financing budget allocated to sports, participation in sports and sports policies" of countries that are successful in international sports organizations in the world. It has been concluded that the examined countries generally have different management systems and socio-economic structures. In Europe, sport is considered part of the welfare state. It turns out that in the European country under review, sports financing related to direct expenditures is closely linked to governments. Participation rates in sports may differ between countries. It is observed that in the sports policies of the 6 countries examined, there is a clear focus on "Sports for All" and "High Performance Sports". Undoubtedly, sports culture has an important function in the implementation of the country's sports policies.

Keywords: Comparative sport, management, system

GİRİŞ

Spor yönetimi son yıllarda önemli bir gelişme kaydetmiş ve küresel ölçekte her geçen gün büyümüştür. Sporun kendine özgü etki ve katkısı spor yönetimi özelinde akademik gelişimin önünü açmıştır. Dolayısıyla spor yönetimi profesyonel bir boyut kazanmış, yükseköğretimde yer bulmuş, öğrenci, akademisyen ve araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Öte yandan, uluslararası ilişkilerin giderek artması; kitle iletişim araçlarının yaygın olarak kullanılması, ulusların daha iyi tanınmalarına ve birbirleriyle yakınlaşmalarına neden olmaktadır. Türk toplumunda sportif gelişimi daha iyi düzeye getirmek ve sporda başarılı ülkeler arasında yer alabilmek için özellikle spor yönetim sistemlerinin, dünyada sporda gelişmiş ülkelerin spor yönetim sistemlerinden yararlanması gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle sporda gelişimi etkileyen spor yönetim sistemlerinin araştırılarak incelenmesi ve sonuçlarından yararlanılması ve bunları ülkemizde uygulanan spor yönetim sistemi ile karşılaştırıp, spor uygulamalarına yön verilmesi yararlı görülmektedir. Bu görüş ve uygulamalar spor yönetim sistemlerinin karşılaştırılmasını gerekli kılmaktadır. Aslında karşılaştırmalı çalışmalar ekonomi, psikoloji, edebiyat, eğitim, siyaset gibi farklı daha birçok alanda da gerçekleştirilmektedir. Günümüzde çağdaş spor örgüt yapılanmasının ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, kültürleri, nüfus demografik özellikleri gibi değişkenlerden etkilendiği kabul edilmektedir. İşte bu etkiyi belirlemiş ve aynı zamanda sporda katılımı sağlamış ve sporda başarılı olmuş ülkeler arasından; Amerika kıtası içerisinde yer alan Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Avrupa kıtası içinde yer alan Almanya, Türkiye, Uzak doğudaki ülkeler arasında yer alan Çin Halk Cumhuriyeti ile Avustralya'nın "Spor Sistemlerinin" incelenerek karşılaştırılması önem taşımaktadır.

Karşılaştırmalı Spor Sistemlerinin Tanımlanması ve Önemi

Yönetim ya da spor alanında, diğer alanlarda olduğu gibi karşılaştırmalı çalışmalar, birbiriyle karşılaştırma yapılır cinsten olguları karşılaştırarak belirli görüş açılarına ya da ölçütlere göre değerlendirmek ve bunlar arasında ortak, benzer ve farklı özellikleri saptamak esasına dayanır. Karşılaştırmalı spor yönetimi sadece spor yönetim sistemlerini bugünkü durumlarıyla tanımlayan bir disiplin değildir. Karşılaştırmalı spor yönetim sistemlerinin bazılarının niçin gelişmiş olduğu, bazılarının neden geride kaldığı, spor yönetimleri, spora ayırdıkları finansman ile spora katılımları ve spor politikalarını anlamaya yardımcı olmaya çalışır¹. Karşılaştırmalı spor yönetim sistemi de yabancı yönetim sistemlerini derinlemesine anlamaya katkıda bulunarak yöneticilere, politikacılara ya da kısaca ülkemizin karar vericilerine yardımcı olabileceği görülmektedir. Bu noktadan hareketle sporda başarılı olmuş ülkelerde spor yönetimi konusu kapsamında yer alan sporcu, antrenör, spor yöneticisi ve diğer spor elemanlarının eğitimi ile spora ayrılan bütçe, spora katılımın oranı ile spor kulüpleri, tesisleri ve uygulanan spor politikaları gibi değişkenlere ilişkin elde edilen verileri analiz edip sentezleyerek değerlendirmek karşılaştırmalı spor yönetim sistemleri açısından önemlidir. Öyle ki bu değerlendirmeler yapılırken, spor elemanlarının eğitimi, spor ortamlarının gelişimi ve uygulamaları açısından ülke sporunun başarısındaki etkilerini somut başarıları da dikkate alarak yorumlamak gereklidir. Aksi durumda, sporda başarılı olmuş ülkelerin spor yönetim sistemlerini aynen alıp uygulamakla, gerçekçi sonuçlara ulaşamayacağı gibi bütçe israfına da neden olabilecektir.

MATERYAL VE METOT

Karşılaştırmalı spor yönetimine ilişkin çalışmalar, ülkelerin spor yönetimine ilişkin farklı yapıların ve işleyişlerin benzer ve farklı yönlerinin nitel olarak karşılaştırılmasına yönelik tarama modelindeki betimsel bir çalışmadır. Çalışmada tanımlayıcı yaklaşım kullanılmıştır. Tanımlayıcı yaklaşımda konu ile ilgili literatür incelenir, spor sistemleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar karşılaştırılır.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında belgesel tarama tekniği kullanılır. Belgesel tarama tekniği; Var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya belgesel tarama denir. Belgesel tarama, belli bir amaca dönük olarak, kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsamaktadır². Karşılaştırmalı çalışmalarda değişkenlerin çeşitliliğinde dolayı değişkenlerin sınırlandırılması konu bütünlüğü bakımından oldukça önemlidir. Bu çalışmada uluslararası literatüre uygun olarak ülkelerin spor yönetim sistemlerinin karşılaştırılması dört değişkene göre gerçekleştirilmiştir. Bu değişkenler:

- Ülkelerde spor yönetim sistemleri
- Ülkelerde sporun finansmanı
- Ülkelerde spora katılım
- Ülkelerdeki spor politikası³.

Ülkelerde Spor Yönetim Sistemleri: Spor günümüzde; devlet, yarı devlet yani devletin denetim ve gözetiminde olup, özel kurum ve kuruluşların görevlendirildiği şekliyle ya da tamamen özerk yapıdaki kurum ve kuruluşlar tarafından yönetilmektedir. Ülkelerdeki sporun yönetim sistemi genellikle ülkelerin sosyo-ekonomik yapıları ve yönetim sistemleriyle aynı paralelde olabilmektedir. Bazı ülkelerde spor, ülkelerindeki spor hizmetini devlet adına organize eden bakanlıklar yoluyla yönetilirken, bazı ülkelerde spor hizmetlerinin yaygınlaştırılmasında (NOC) Ulusal Olimpiyat Komiteleri, Sport England vb. gibi Spor Konseyleri ya da Avustralya'daki Avustralya Spor Komitesi (ASC) ile ya da Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleştiği gibi tamamen özerk yapıda profesyonel düzeyde örgütlenmiş yapılar ile yönetilmektedir.

Sporun Finansmanı: Spor hizmetlerinin nitelikli olarak sürdürülebilmesi için ülkelerin politikaları doğrultusunda spor etkinliklerine ayırdıkları finansal (bütçe) destek uygulanabilirliği ve şekliyle oldukça önemlidir. Öyle ki spor organizasyonları ile spora katılıma ilişkin etkinliklerin finansal destek olmadan yapılması neredeyse imkânsızdır⁴. Ülkelerin spora ayırdıkları finansal destek çoğunlukla devlet bütçesinden ayrılan paylar ile gerçekleştirilirken, spor için düzenlenen piyango, yayın ve logolu ürün gelirleri de finansal destek sağlayabilmektedir. Ayrıca sponsor desteği de ülkelerin spora finansal destek sağlamalarında önemli bir yer tutmaktadır.

Spora Katılım: Ülkelerin oluşturdukları spor politikası gereği öncelikli hedefler arasında her zaman vatandaşlarına spor imkânları sunarak spor yapmalarını sağlamak olmaktadır. Nitekim sağlıklı bir toplumun önemi giderek artmaktadır. Hareketsizliğe bağlı obezite, diyabet, kalp ve damar hastalıkları gibi ölümcül hastalıkların giderek artması özellikle de batılı toplumların gelecek yıllarda uğraşması gereken önemli sorunlardandır. Buna göre ülke yönetimlerince spora katılımın teşvik edilmesi son derece önemlidir.

Ülkelerdeki Spor Politikası: Ülke spor politikalarını oluşturmada belirleyici olan yazılı belgelerde olan yaklaşımlar ile belirlenmektedir. Özellikle de sporun devlet tarafından yönlendirildiği durumlarda ülke spor yönetiminin belirleyici unsuru olan anayasa, kanunlar, kalkınma ve hükümet programlarında ya da özel belgelerde ortaya konulmaktadır. Spor yapma hakkı anayasa ile korunmasının yanı sıra spor açık bir şekilde anayasada yer alarak devletin yükümlülüğünü de ortaya koymaktadır. Kaldı ki olimpizm temel ilkelerinin 4. maddesinde "spor yapmak bir insan hakkıdır. Her bireyin ihtiyaçlarıyla doğru orantıda spor yapma olanağına sahip olması gerekir" biçiminde belirtilirken, bu madde ile bir devlet politikası olarak hükümetlere sporu yürütme yükümlülüğü getirmektedir. Ülkelerin büyük bir çoğunluğu spor politikalarını sporun kitlelere yayılmasını sağlamak üzerine kurgulamışlardır. Ancak elit sporda başarılı olmanın, özellikle büyük spor organizasyonlarında alınan başarının önemi de her ülkenin önemli bir spor politikası haline gelmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde; Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Almanya, Çin Halk Cumhuriyeti, Avustralya ve Türkiye'de 1.Sporun yönetimi, 2.Sporun finansmanı, 3. Spora katılım ve 4. Spor politikası değişkenlerinin incelenerek birbirleriyle karşılaştırılmakta ve yorumlanmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde Sporun Yönetimi

Amerika Birleşik Devletleri Kuzey Amerika kıtasında yer alan ve elli eyaletten oluşan federal yapılı bir devlettir. 300 milyon nüfusuyla bugün dünyanın en büyük ekonomik güçlerinden biri olan Amerika Birleşik Devletleri Kuzey Amerika kıtasında yer alan ve elli eyaletten oluşan federal yapılı bir devlettir. Amerika'da profesyonel spor ve kitle sporu desteklenmektedir. Amerikan Sağlık, Beden Eğitimi, Rekreasyon ve Dans Birliği (AAHPERD) 1885 yılında W. G. Anderson'un çabalarıyla spor alanında çalışan bir grup insanın uzmanlıklarını paylaşmak üzere toplanması ile kurulmuştur. AAHPERD Bugün 25.000 üyeye hizmet verir. Birleşik Devletlerin "beden eğitimi, boş zaman, fitness, dans, sağlık gelişimi alanlarında çalışan ve sağlıklı yaşamayı hedefleyen herkese" yönelik profesyonel destek veren en büyük spor örgütüdür. AAHPERD, 2014 yılına kadar bu isimle faaliyetlerini sürdürmüş, 2014 yılı itibariyle isminin Society of Health and Physical Educators (Sağlık ve Beden Eğitmciler Derneği SHAPE – Amerika) olarak değiştiğini duyurmuştur.

Önce "Amerika Birleşik Devletler Olimpiyat Federasyonu" olan ismi, "Birleşik Devletler Olimpiyat Derneği" olarak değiştirilmiş ve 1961'de şimdiki halini alarak ABD'nin milli olimpiyat komitesi olarak hizmet vermektedir. United States Olympic Committee (USOC) 22 üyeli bir yönetim kurulu tarafından yönetilir. Ulusal spor federasyonları, USOC'da temsil edilir. USOC, fiziki uygunluğu desteklemek, yükseltmek ve halkın sportif etkinliklere katılımını teşvik etmek için Çeşitli sporlarda değişik programları geliştirmekle yükümlüdür. USOC, ABD'de "her yaş grubu ve beceri seviyesindeki sporculara fırsatlar yaratmak ve bu sporcuları yerel yarışmalardan başlayıp Olimpiyat Oyunları seviyesine kadar ulaşan düzeydeki müsabakalara hazırlama" amacını taşır.

Federasyonlar ABD'de çeşitli spor branşlarını temsil eden 45 spor federasyonu bulunmaktadır. İdari ve mali yönden özerk olan bu örgütlerin gelirleri üye aidatları, bahisler ve medya yayın haklarından sağlamaktadır. Federasyonlar USOC tarafından tanınmaktadır. Devlet Yapılanması ABD'de spor, ırkların entegrasyonu, profesyonel

meslek edindirme, suç yönetimi, sağlıklı yaşam, Spor endüstrisi, spor medyası ve reklamcılığı gibi alanlarda etkin bir biçimde devlet stratejisi olarak kullanılmaktadır⁵.

Amerika Birleşik Devletleri'nde Spora Katılım

Dünya sporunda önemli bir yere sahip ve önemli spor organizasyonlarına ev sahipliği yapan ABD'de en yaygın olarak yapılan spor branşları; Basketbol, Beyzbol, Amerikan Futbolu, Buz Hokeyi, Tenis, Yüzme, Atletizm sayılabilir. Profesyonel sporun tabanı ise lise ve üniversitelerdir⁵.

Amerika Birleşik Devletleri'nde Sporun Finansmanı

Amerika'da spor sektörünün toplam ekonomi içindeki büyüklüğü %11 civarındadır. Spor ekonominin önemli bir kolu olmakla birlikte medya, spor ekipmanları, spor hizmetleri, lotarya ve bahis oyunları ticari kuruluşların spora ilişkin pazarları arasında sayılabilir. ABD'de 5 milyon insan sporda istihdam edilmektedir. Spor pastasından elde edilen miktar yaklaşık olarak 200 milyar dolardır. Sonuç Olarak ABD'de Sponsorluk gideri 25 milyar dolar olup bunun %70'i spora yönelmektedir. David Stern'in NBA organizasyonu en karlı ve en büyük spor endüstrisidir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde Spor Politikası

ABD sporcularına maddi destek ve tesis imkanı sağlamak, Uluslararası sportif yarışmalarla ilişkili olarak sportif aktiviteleri koordine etmek, geliştirmek ve bu yolla Olimpiyat ailesi içinde işbirliğini güçlendirmek, USOC'un düzenlediği yarışmalar ya da Olimpiyat Oyunlarına katılan sporcu, takım, antrenör ya da hakemlerin çıkarlarını korumak, ABD için kalıcı spor tesisleri yapmak, Spor hekimliği, spor bilimleri ve sporda önlemler konularında araştırma, geliştirme ve bilgilerin dağıtımını teşvik etmek, Etnik gruplar, engelliler ve kadınlar için sportif aktiviteleri teşvik etmek olmaktadır.

Kanada'da Sporun Yönetimi

Sporda hükümetin büyük bir rolü vardır. Spor üç seviyede servis edilir:

- 1.Ulusal; Ulusal seviyede: Spordan sorumlu devlet bakanı
- 2.Bölgesel; Bölgesel: İl (ve bölge) spor organizasyonları kar amacı gütmeyen derneklerdir.
- 3.Yerelde; örgütlü sporun topluluk spor kulüpleri, okullar ve belediyelerdir⁶.

Kanada'da Sporun Finansmanı

Devlet, Federal hükümet aracılığı ile Kanada spor sisteminde en büyük tek yatırımcı olmayı sürdürdüğü belirtilmektedir. Bununla birlikte, Finansman olarak sağlanan; sponsorluk ve bağış gelirleri, Spor Malzemesi ve gişe gelirleri, Üyelik ve kayıt ücretleri, Eğitim ve Antrenörlük eğitimi gelirleridir⁷.

Kanada'da Spora Katılım

Kanada'da Rekreatif sportif aktiviteler spora katılımın ilk sırasındadır. Kanada'da spora katılım sağlayan spor branşları ise; Golf, Buz Hokeyi, Amerikan Futbolu Yüzme ve Basketboldur. Kanada'da devlet, kitle ve rekreatif sporları teşvik etmektedir. Kanada'da Ulusal Nüfus ve Sağlık Araştırmaları sonucunda her ne kadar Kanada nüfusunun %43-52 arası serbest zamanlarını fiziksel aktivite ile geçirdiği belirlense de nüfusun yarısının halen fiziksel aktiviteye katılmadığı da rapor edilmiştir⁶.

Kanada'da Spor Politikası

Kanada çapında il / bölgesel ve yerel düzeydeki hükümetler, kendilerine özgü sporun belirli yönlerini zorunlu kılan politikalara sahiptir.

1. Herkes için Spor (öncelik)

2. Kanada'da elit sporun gelişiminden özerk organizasyonlar sorumludur.

Kanada, spor politikasını 4 maddede özetlemektedir: (1) Spora giriş, (2) Eğlence sporu, (3) Rekabetçi spor, (4) Yüksek performanslı spor⁶.

Almanya'da Sporun Yönetimi

Almanya'da devlet, spor örgütleriyle çalışarak parlamentoda tartışılmak üzere politikalar belirler ve her dört yılda bir İçişleri Bakanlığı spor ve spor politikaları hakkında parlamentoya rapor sunar^{8,9}. Almanya'da Federal devlet spor bilimlerinin desteklenmesine de özel bir önem göstermektedir. Almanya'da devlet, eyaletler ve yerel yönetim seviyesinde "uzman spor ofisleri" etkilidir¹⁰. Almanya'da yerel yönetimlerin spora dâhil olmaları, genellikle gönüllü spor örgütleri ile işbirliğiyle ve okul spor tesislerinin kapsamlı olarak işletilmesiyle ilişkili olarak spor tesislerinin yapımı ve işletilmesiyle gerçekleştirilmektedir. Almanya da Sporda özerk yönetimin iki büyük örgütü Alman Milli Olimpiyat Komitesi (NOKD) Alman Spor Birliğidir (DSB: Deutscher Sport Bund).

Almanya'da çatı spor örgütü konumunda olan örgütsel yapı Alman Spor Birliğidir (DSB) Spora geniş bir yelpazede hizmet veren organizasyonlardır. DSB; Alman Gençlik Sporları (DSJ) ve Alman Eyalet Spor Birliği (LSD) gibi örgütleriyle çalışan bağımsız bir çatı örgütüdür¹¹. Federasyonlar; Spor branşlarını uluslararası federasyonda temsil eden spor yönetim organlarıdır. Sporu yöneten bu özerk örgütler eyalet ya da ulusal düzeyde hizmet verirler. Almanya'da spor branşlarını yöneten ulusal bazda yaklaşık 60 özerk spor federasyonu bulunmaktadır. Sonuç olarak, Almanya'da devlet spora olan tamamlayıcı ve destekleyici rolünü sürdürürken spor yönetiminin temelini bağımsız, özerk, hükümet-dışı yapıya dayanmaktadır. Almanya'da sporun kendi kendini yöneten karakteri, toplumda görülen dayanışma, işbirliği ve gönüllülük gibi ilkeler ile şekillenmiş, spor etkinliklerinde dernek biçiminde gerçekleşen örgütler ülkedeki spor yönetimini yapılandırmışlardır. Günümüzde Almanya'da spor, kendi iradesi ile kurulan ve yönetilen özerk spor örgütleri tarafından yönetilmektedir⁹.

Almanya'da Sporun Finansmanı

Gelirler üye aidatları, sponsorluk uygulamaları ve kısmen devlet desteği ile elde edilmektedir¹⁰. Federal Devlet ise spora her yıl yaklaşık 60 milyon Euro ayrıldığı belirtilmektedir. Alman Spor Konfederasyonu (DSB) düzenli bütçesinde gelirin %25 ini üyelik ücretlerinden, %17.3 ünü mülkiyetten, % 51.3 ünü şans oyunlarından ve %6.4 ünü diğerlerinden sağlar. Ayrıca sporda alt birimlere finansal destek vermekte Eyalet Spor Birliğinin (LSB) büyük rol oynar. Ulusal düzeydeki spor yönetim organları ise hem Alman Spor Birliğinden (DSB), hem de Alman Sporları Yardım Fonundan (DSH) maddi yardım aldığı belirtilmektedir⁷.

Almanya'da Spora Katılım

Almanya'da devlet üst düzey sporu organize ederek, yerel yöneticilerin kitle ve rekreasyonel sporlardan sorumlu olmaktadır. Almanya'da lisanslı olarak spor yapanların yanı sıra kitle sporuna yönelik özel sağlık ve spor kulüplerinde önemli sayıda sportif aktiviteye katılanların bulunduğu belirtilmiştir. Almanya'da spora

katılımda en önemli aktiviteler; Futbol, Jimnastik, Tenis, Atletizm ve Biniciliktir¹⁰. Almanya'da lisanslı futbolcu sayısı: 6.756.562 olduğu belirtilmiştir¹².

Almanya'da Spor Politikaları

Federal Almanya'da devletin spor politikalarının belirlenmesi, elit sporun teşviki, spor eğitimi ve spor bilimlerinin desteklenmesi sorumluluklarının taşıdığı, sportif faaliyetlerin düzenlenmesinde Alman Olimpik Spor Birliği ve Eyalet Spor Birlikleri ile işbirliği yaptığı söylenebilir. Buna göre, Almanya'da sporun üst düzey (elit) yarışma sporu ile halkın katılım sağladığı kitle sporunun farklı sorumlu kurumlar tarafından yönetildiği, spor politikasının bu iki yapılandırma çerçevesinde gerçekleştirildiği gözlenmektedir. Buna göre Almanya'da spor politikası⁶;

1. Üst düzey (elit) yarışma sporu
2. Halkın katıldığı (kitle) sporu doğrultusunda gerçekleştirildiği belirtilmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti'nde Spor Yönetimi

Çin Halk Cumhuriyeti'nde (PRC), "Sporu Teşvik Etmek, İnsanların Fiziksel Gücünü artırmak" sloganı 1952'de önerilmiştir¹³. Bu düşünce, elit sporu ve kitle spor katılımını geliştirmek için rekabetçi sporların gelişmesine yol açmıştır. Sonrasında da spor, Çin'in ulusal ve bölgesel anayasalarına dâhil edilmiştir. Çin Anayasası, PRC'deki en yüksek yasadır¹⁴. Mevcut ulusal anayasanın, ilk bölümünün 21. Maddesi Çin devletinin sporu teşvik ettiğini ve insanların fiziğini iyileştirmek için kitle sporunu belirtir. Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki sporun yönetim organı, sporun farklı tarihsel dönemlerdeki isimleri aşağıda belirtilmiştir. 1952'den 1954'e kadar Hükümet Spor Komitesi, 1954'ten 1998'e kadar Çin Halk Cumhuriyeti Spor Komitesi ve 1999'dan günümüze Çin Spor Genel İdaresi (Çin Spor Genel İdaresi, 2012). Çin Devlet Konseyi'nin liderliği altındadır. Çin Spor Genel İdaresi (GASC), güçlü, merkezi ve hiyerarşik bir devlet kuruluşudur. 37 il ve bölgesel spor idare komitesi ile 53 spor yönetim merkezini doğrudan denetler.

Tüm Çin Sporları Federasyonu (ACSF) Ulusal düzeyde en etkili sivil toplum, kar amacı gütmeyen spor organizasyonları ve Çin Olimpiyat Komitesi (COC) bu iki örgütün sözde 1980'lerden önce (GASC) ile çok yakın bağları olduğu ancak, 1980'lerden sonra ACSF ve COC, teknik olarak, yarı hükümet spor organizasyonları haline geldiği belirtilmektedir. ACSF, 1952'de kurulduğu ve 1954'te Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) resmi bir üyesi olduğu belirtilmektedir¹⁵. ACSF'nin sorumluluğu; sporcular ve diğer spor elemanları arasındaki bağları ile sportif mükemmelliği geliştirmek ve spor yoluyla dostluğu güçlendirmektir. ACSF'nin tüm faaliyetleri anayasa, yasa, yönetmelik ve politikalara uygundur¹⁶. COC'nin ana görevleri ise, Çin'deki Olimpiyat hareketini teşvik etmek, Çin spor takımları Olimpiyat Oyunlarına ve diğer uluslararası spor müsabakaları ve diğer ulusal spor organizasyonlarının spora ev sahipliği yapmasına yardımcı olmaktır. Özetle, GASC, Devlet bünyesinde ulusal bir spor yönetim organıdır. ACSF ve COC'nin yarı hükümet sporu olarak hareket ettiği için Çin Konseyi ACSF ve COC GASC denetimindeki kuruluşlar olarak örgütlenmişlerdir. Bu üç büyük spor yönetiminin Çin sporunda farklı sorumlulukları ve yükümlülükleri vardır¹⁶.

Çin Halk Cumhuriyeti'nde Sporun Finansmanı

Çin'in ekonomik sisteminin dönüşümü ve ilgili hükümet politikalarından dolayı spor, farklı dönemlerde farklı şekillerde finanse edilmiştir. 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra, Çin ekonomisi planlı bir ekonomik sistemle yönetilmeye başlamıştır. Merkezi hükümet tüm kaynakları kontrol edip yönetmiştir. Finansman

tahsisi olarak 1990'lardan önce Çin sporu tamamen devlet tarafından finanse edilmekte iken, Çin hükümeti 1992'de yeni bir ekonomik sisteme geçmiştir¹⁷. Çin Spor Piyango gibi yeni kuruluşlar,1994 yılında başlatılan, diğer fonlarla birlikte finansal kaynaklardan biri haline gelmiştir. Ayrıca şirket sponsorluğu ve kişisel bağışlar gibi kaynaklarda finansal kaynak olarak kullanılmıştır. Günümüzde Spor finansmanı yapısı değişmiş olsa da hükümet finansmanı hala Çin sporu için en önemli finansal kaynak olarak belirtilmektedir¹⁸.

Çin Halk Cumhuriyeti'nde Spora Katılım

Çin Spor Katılımına ilişkin politika 1996 yılında oluşturulmuştur. Çin'de spora katılım için şu faktörler dikkate alınmıştır. Bunlar;

- 1.Standartların belirlenmesi,
- 2.Çinli spor katılımcılarının genel seviyesi,
- 3.Rakipler için beslenme ve sağlık koşulları,
- 4.Katılım ortamı,
- 5.Yabancı ülkelerdeki standartlarıdır¹⁶.

Çinliler tarafından uygulanan en popüler on spor şu şekildedir:

- 1.Yürüyüş (%53)
- 2.Koşu (%39)
- 3.Badminton, masa tenisi, tenis (%24)
- 4.Takım sporları (futbol, basketbol, voleybol) (%19)
- 5.Bisiklete binme (%18)
- 6.Atletizm (%11)
- 7.Yüzme (%8)
- 8.Spor dansı (%7)
- 9.Açık havada fitness egzersizi (%6)
- 10.Jimnastik (%6)¹⁹.

Çin Halk Cumhuriyeti'nde Spor Politikası

Çin spor politikasının gelişimi her zaman devlet kontrolünde olmuştur ve siyasi, ekonomik, eğitimsel ve ideolojik gereksinimler devlet tarafından şekillendirilmiştir¹⁴. Çin sporu, başlangıçta iyi bir durumda değildi²⁰, bu süre zarfında spor okulları kapanmış, spor yarışmaları durmuş 1971'den itibaren spor sistemi ülkenin siyasi ve diplomatik ihtiyaçlarına hizmet edecek şekilde yeniden canlandırılmıştır. 1980'lerden sonra reformla birlikte Spor sistemi, Çin'in ekonomisinden sonra hem seçkin hem de kitlesel düzeylerde hızla yükselmiş ve gelişmiştir¹⁶.

1995'te Çin'de yeni spor politikaları yapılmış ve Çin Devlet Konseyi tarafından onaylanmıştır: Bunlar;

- 1.Olimpik strateji,
- 2.Herkes için ulusal uygunluk programı ve
- 3.Spor endüstrisi ve ticaretinin gelişimi.

Spor Genel İdaresi, 2009'un başlarında spor politikalarının uygulanmasının devamını yeniden vurgulayarak, Çin sporunun, üç ana politikası şöyle belirtilmiştir. Bunlar;

- 1.Elit spor,
- 2.Kitle sporu ve
- 3.Sporun ticarileştirilmesidir¹⁵.

Avustralya'da Spor Yönetimi

Avustralya, Avustralyalıları fiziksel aktivite ve spora yönlendiren entegre (bütünleşmiş) bir spor sistemine sahiptir. Bu entegre (bütünleşmiş) sistemin ortasında Avustralya Spor Komitesi (ASC) bulunmaktadır. ASC, Federal Devlet adına Avustralya'daki sporu yönetir ve parasal kaynak sağlar. Elit sporun gelişimi ve halkın spora katılımından sorumludur.

1972 yılından önce Hükümetin spora katkısı çok az seviyede olmuştur. 1972 yılından sonra Turizm ve Rekreasyon Bakanlığı kurulmuştur ve bununla birlikte Avustralya hükümeti Sporun içerisinde yer almaya başlamıştır. Uluslararası alandaki başarısızlıklar Avusturalya Spor Enstitüsü'nün (1981) kurulmasına yol açmıştır. Avustralya Spor Enstitüsü kötü ve davranışlar ile önlenemez hastalıklar için 'Hayat Birlikte Olsun' programını başlatmıştır. Bu dönemden sonra sürdürülebilir devlet finansmanı Elit Spor üzerine yoğunlaşmaya başladı. (1980-1990) Hükümet 2000 yılındaki Sidney Olimpiyatları'nı Elit Spora katılımı geliştirmek için bir fırsat olarak görmüştür ve katılım oranını da arttırmıştır²¹. Avustralya'da sporun yönetimi üç boyutta gerçekleştirilmektedir. Bunlar; 1. Ulusal düzey, 2. Bölgesel düzey ve 3. Yerel düzeydir⁷. Avustralya federal hükümetinin sporun gelişiminde sorumluluğu vardır. Mahalli kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen spor aktivitelerine, hükümet ve eyalet yönetimleri "sponsor desteği" sağlamaktadır. "Avustralya Spor Komisyonu (ASC)" devlet adına sporu yönetmektedir⁶.

Avustralya Spor Finansmanı

Spora finansal destek, devlet tarafından sağlanır. Federal hükümet bütçesinden her yıl "Toplumsal Rekreasyon ve Spor Tesisleri Programı" doğrultusunda planlanmaktadır. Avustralya'da kitle sporuna ve elit sporu geliştirmede hükümet desteği yapılmaktadır. Destek, Devlet adına hareket eden Avustralya Spor Komisyonu (ASC) spor için finansal kaynak sağlamaktadır⁷. ASC, ulusal seviyede sporun finanse edilmesinden sorumlu devlet kurumudur. ASC 2012 yılı itibariyle; spora katılımı arttırmak için 114,6 Milyon dolar, Elit spora katılım için; 209,4 Milyon dolar, Engellilere yönelik spora katılım için; 134 Milyon Dolar harcama yapılmıştır. Avustralya'daki şirketler spora katkı sağladıkları zaman vergi ödememektedirler. Bu da şirketlerin vergilerini spora hizmet olarak ödemelerinin yolunu açmaktadır²¹.

Avustralya'da Spora Katılım

Avustralya spora katılımı fiziksel aktivitelerin bir parçası olarak kabul etmektedir. Ev veya bahçe görevlerinin bir parçası olan ya da bu işlerin bir devamı niteliğinde olanlar dışında her şeyi, fiziksel aktivite olarak kabul etmektedir²². Bu tanımlama ile aktivitenin frekansı, süresi veya şiddeti hakkında herhangi bir bilgi içermemektedir. Ancak dört adet ayrıntılı fiziksel aktiviteye katılım düşünülmektedir. Bunlar²²;

1. Herhangi bir fiziksel aktiviteye yılda en az bir kez katılım olan toplam katılım
2. Haftalık katılım, haftada en az bir kez katılım, ortalama olarak Herhangi bir fiziksel aktivite
3. Haftada en az üç kez katılım olan düzenli katılım, herhangi bir fiziksel aktivitede
4. Ortalama katılım herhangi bir fiziksel aktivitede haftada beş kez veya daha fazla olan katılımıdır.

Avustralya'da Rekreasyonel sportif aktiviteler spora katılımın ilk sırasındadır. Avustralya'da spora katılım sağlayan spor branşları ise; futbol, tenis, basketbol, bisiklet, yüzmedir. Avustralya Spor Komisyonu (ASC): "Avustralya Spor Enstitüsü

(AIS) aracılığı ile elit sporun gelişmesinden, "Avustralya Spor Geliştirme Grubu" ise halkın spora katılımının artmasından sorumlu olduğu belirtilmektedir²³.

Avustralya'da Spor Politikası

Spor politikası, Ulusal Spor ve Aktif Rekreasyon Politikası Çerçevesi (Avustralya Federal Hükümeti 2011) ve Federal ve Eyalet ve Bölge Spor ve Rekreasyon Bakanları tarafından onaylanan Ulusal Enstitü Sistemi hükümetler arası anlaşması tarafından yönlendirilmektedir. Politika, ayrıca, Avustralya'nın uluslararası spor rekabeti alanındaki başarısını artırmaya odaklanmıştır. Bu, madalya sayısını artırmayı ve Olimpiyat Oyunları gibi olaylarda Avustralya'nın madalya takviminde en üst sıralarda yer almasını içermektedir. Avustralya sporun insan yaşamında ne denli önemli olduğunun farkındadır. Avustralya sporu yüksek katılımlı bir alan (Aktif Avustralya) haline getirmeye çalışan bir sisteme sahiptir. Avustralya nüfusunun %93 ü spor ve rekreatif etkinliklerin içerisinde. Bu oranı yakalamada etkili olan uygulamaların başında Okullarda Spor Programının uygulanması, Taban Kesimin Spora Katılımı ve Kadınların Spora Katılımı programları gelmektedir⁷.

Türkiye'de Sporun Yönetimi

Türk Spor Yönetiminin gelişimini üç boyutta inceleyebiliriz;

- 1.1922-1936 arası sporda özerk yönetim yapısı ve anlayışı
- 2.1936-1938 arası yarı resmi yapı ile sporun tek partili dönemin gereği Cumhuriyet Halk Partisi denetiminde örgütlenmesi spor yönetiminde (yarı devlet modeli)
- 3.1938-2023 arası sporun tamamen devlet yönetimine geçmesidir.

Öte yandan, Türk Spor Yönetiminin tamamen devlet yönetimine geçmesini takiben sporun yönetimi farklı kurumların bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Örneğin; Sporun Gençlik ve Spor Bakanlığı teşkilatı bünyesinde yönetilmesidir. Bakanlık ilk olarak 1970-1983 yılları arasındaki dönemde, ikinci olarak, 2011-2018 yılları arasındaki dönemde, üçüncü olarak ise 2018 tarih ve Cumhurbaşkanlığı 1 sayılı kararnamesi ile gerçekleşen dönemde Gençlik ve Spor Bakanlığı teşkilat oluşturulmuştur²⁴.

Türkiye'de Sporun Finansmanı

Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Gelir Kaynaklarının Dağılımı 3 bölüm halinde gerçekleştirilmektedir. 1. Genel bütçeden ayrılan bölüm, 2. Spor Toto'dan alınan katkı payları ve 3. Diğer kaynaklar (sportif faaliyet gelirleri, gayrimenkul kira gelirleri, gecikmiş ödeme faizleri gibi). Ana kaynak devletin spora ayırdığı bütçedir. Bu bağlamda bütçeler, kalkınma planları ve yıllık programlarla bağlantılıdır²⁴. Sporda kitle sporuna ya da yarışma sporuna genel bütçeden ayrılan paylar, spor yönetiminin bu alanlara yönelik anlayışların niteliği konusunda belirleyici olan önemli ölçütlerden biri olarak değerlendirilmelidir. Bu açıdan genel bütçeden spora ayrılan pay, devletin spora gösterdiği ilginin bir göstergesi olarak görülebilmektedir. Spor bütçesine katkı sağlayan diğer bir kaynak da spor toto gelirleridir. Spor Toto'nun gelirlerinin %7'si spor için ayrılmaktadır⁴. Bu gelirler göreceli olarak yüksek değerlerdedir. Bu itibarla Spor Toto gelirleri Türk sporuna önemli bir destek aracıdır.

Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün önemli gelir kaynaklarından biri de sponsorluk gelirleridir. Sponsorluk gelirleri özellikle de takım sporları tarafından ağırlıklı olarak sağlanmaktadır. Bu da spora ayrılan bütçeye sponsorluk gelirin, %3-5 oranında bir katkı sağlayabildiğini göstermektedir. Ancak bu değer oldukça düşük seviyede olduğu değerlendirilmektedir²⁴.

Türkiye’de Spora Katılım

Gençlik ve Spor Bakanlığı verilerinden derlenen bilgilere göre, lisanslı sporcu sayısında, Türkiye Futbol Federasyonu 466.445 sporcuyla başı çektiği belirlenmiş, bunu 323.096 ile satranç, 278.215 ile tekvando, 238.902 ile basketbol ve 186.684 ile voleybol branşları takip ettiği belirlenmiştir. Son yıllarda Türkiye’de spor branşlarına katılıma ilişkin yoğun bir çaba olduğu gözlenmektedir. Bu yoğun talep ve katılım özellikle bazı spor branşlarında başarıyı arttırmaya başlamıştır. Örneğin voleybol sporuna ailelerin kız çocuklarını yönlendirmeleri, voleybolda kadın sporcu sayısını arttırmıştır. Devamında Ulusal Türk kadın voleybol takımlarının aldığı uluslararası başarılar ile kadın voleybol takımlarımız, Uluslararası voleybol camiasında dikkat çekmeye başlamıştır²⁴.

Türkiye’de Spor Politikası

Türkiye anayasasında spora yer veren az sayıda ülkelerden biridir. Spor yapma hakkı anayasa ile korunmasının yanı sıra spor açık bir şekilde anayasada yer alarak devletin yükümlülüğünü de ortaya koymaktadır. 1982 Anayasasının “Sporun Geliştirilmesine” yönelik 59. maddesinde; “Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur.” hükmü yer almıştır. Bu madde ile spor hem devlet kuruluşlarınca yapılan kamu hizmeti hem de toplumun ruh ve beden sağlığını geliştirici bir araç olarak değerlendirilmektedir. Bu yasa ile devletin spor yapma hakkını güvence altına alması, beden eğitimi ve herkes için sporları özendirmek ve geliştirmek de devletin ödev ve sorumluluğu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye’de spor politikası, 27.01.2013 tarih ve 28541 sayılı resmî gazetede yayımlanan Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesinden yararlanılarak hazırlanmıştır. Sporda devlet politikası, milli spor politikası olarak uygulanmaktadır. Bu bakış açısı çerçevesinde Milli spor politikası:

- 1.Sağlıklı insanlar yetiştirmek,
- 2.Spor yoluyla insanlara fırsat eşitliği sağlamak,
- 3.Yurt genelinde spor faaliyetlerini yaymak,
- 4.Uluslararası seviyede yarışacak sporcuları yetiştirmek,
- 5.Spor yoluyla etik değerlerin kazanılmasını sağlamak ve
- 6.Spor yoluyla engelli vatandaşların spora katılımını sağlamak olarak belirtilmektedir²⁴.

TARTIŞMA

Ülkelerin spor sistemleri arasında bazı yapısal benzerlikler ve farklılıklar tespit edilmiştir. Her ülkelerin spor sistemlerinde Ulusal düzeyde (hükümet dışı) bir Ulusal Olimpiyat Komitesi (National Olympic Comite (NOC), bulunduğu belirlenmiştir. Bu ulusal olimpiyat komiteleri dünya genelinde Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne (International Olympic Comite (IOC) bağlıdırlar. Bir diğer örnekte Almanya'daki DSB (Alman Spor Birliği'dir). Ayrıca, Çin Olimpiyat Komitesi (hükümet organizasyon) gibi bazı ülkelerde NOC hükümete bağlı olarak görev yapmaktadır. Anlaşılacağı üzere ülkelerin Ulusal Olimpiyat Komiteleri farklı farklı örgütlenmişlerdir. İncelenen ülkelerin spor yönetimlerine ilişkin şemsiye örgütlerin türleri, sayıları ve kullanım alanları değişse de ülkelerde spor federasyonları her zaman ulusal sporu temsil etmektedirler. Öte yandan, sporun yönetimi ve yapılanmasında oldukça fazla farklılıklar tespit edilmiştir.

Kanada, Avustralya ve Almanya'da da Hükümet dışı farklılıkların yanı sıra, sistemler sporun anayasada yer alması bakımından da farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Almanya, Avustralya ve Kanada'da hükümet; ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde spora katılım göstermekte olduğu saptanmıştır. Almanya'da çatı spor örgütü konumunda olan örgütsel yapı Alman Spor Birliğidir (DSB). Avustralya'da Avustralya Spor Komitesi (ASC) bulunmaktadır. ASC, Federal Devlet adına Avustralya'daki sporu yönetir ve parasal kaynak sağlar. Kanada'da sporu federal hükümet düzeyinde denetleyen Spor Kanada adlı bir ajans bulunmaktadır.

Türkiye'de sporun yönetimi; 1982 Anayasasında belirtilen 59. Maddede belirtilen hususları gerçekleştirme noktasında, 2018 tarih ve Cumhurbaşkanlığı 1 sayılı kararnamesi ile gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi içerisinde yer alan Gençlik ve Spor Bakanlığı ve taşra teşkilatı tarafından gerçekleştirilmektedir. Bakanlık, merkezi yönetimle yönetilmektedir. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) ise Uluslararası Olimpiyat Komitesine (IOC) bağlı olarak çalışmakta olup, TMOK, Türkiye'de özel spor teşkilatı statüsündedir.

Çin Halk Cumhuriyeti'nde sporun yönetimi; Çin Devlet Konseyi'nin liderliği altındadır. Çin Spor Genel İdaresi (GASC), güçlü, merkezi ve hiyerarşik bir devlet kuruluşudur. GASC, Devlet bünyesinde ulusal bir spor yönetim organıdır. Amerika Birleşik Devletleri, Kuzey Amerika kıtasında yer alan ve elli eyaletten oluşan federal yapı bir devlettir. 300 milyonun üzerindeki nüfusuyla bugün dünyanın en büyük ekonomik güçlerinden biri olan Amerika Birleşik Devletleri'nde profesyonel spor ve kitle sporu desteklenmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde; Sporda çatı örgütü konumundaki Amerikan Sağlık, Beden Eğitimi, Rekreasyon ve Dans Birliği (AAHPERD), 2014 yılına kadar bu isimle faaliyetlerini sürdürmüş, 2014 yılı itibariyle isminin Society of Health and Physical Educators (Sağlık ve Beden Eğitmciler Derneği SHAPE – Amerika) olarak değiştiğini duyurmuştur.

Sporun finansmanına ilişkin bu sonuç, aslında şaşırtıcı değildir. Ülkelere ilişkin sporun finansmanına ilişkin bilgi ve uygulamalar, dünya çapında farklılık göstermektedir. İncelenen ülkelerin hükümetleri yani devlet, herkes için spor faaliyetlerini desteklemektedir. Herkes İçin Spor girişimleri ise oldukça maliyetlidir. Ayrıca, piyangolar gibi diğer finans oluşturan kurumlar daha fazla fon sağlamaktadır. Kâr amacı gütmeyen bu kuruluşlar, gelirlerini esas olarak satışlar yoluyla elde ederler (örneğin, biletler, yayın hakları, isim hakları ve ticari mallar²⁵; kar amacı gütmeyen kuruluşlar birden fazla gelir kategorisine güvenmişlerdir²⁶. Organize sporlarla ilgili olarak, sağlanan diğer üyeliklerin yanı sıra; ücretler, bağış toplama, bağışlar, kurumsal sponsorluklar, kamu sübvansiyonları ve turnuva / etkinlik ücretleri, gelir kategorileri hakkında iyi bir genel bakış sağlamaktadır.

Türkiye'de de spor faaliyetlerinin finansmanı ağırlıklı olarak devlet tarafından karşılanmaktadır. Ana kaynak, devletin spora ayırdığı bütçedir. Spora ayrılan finansman, spor federasyonlarına Gençlik ve Spor Bakanlığı yoluyla genel bütçeden gerçekleşirken, sponsor desteği yetersiz de olsa önemli yer tutmaktadır. Öte yandan, Ülkelerin genel ekonomik sistemleri incelendiğinde; sporda başarılı olmuş olan ülkelerin ekonomik düzeylerinin de üst seviyelerde olduğu gözlenmektedir. İncelenen ülkelerin ekonomik büyüklüklerine ilişkin sıralama ile kişi başı yıllık gelir dağılımının sıralaması tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 1. İncelenen Ülkelerin (GSMH) Ekonomik Büyüklüklerinin ve Kişi Başı Yıllık Gelir Sıralaması (2021 Yılı İtibariyle)

Ülke Sıralaması	Ülke	GSMH (*) Milyon \$	Yaklaşık değer	Kişi başı yıllık gelir milyon \$
1	Amerika Birleşik Devletleri	20.580,250	20,6 Trilyon dolar	59,160 (1)
14	Avustralya	1.420,045	1,4 Trilyon dolar	52,832 (2)
4	Almanya	3.951,340	4 Trilyon dolar	44,445 (4)
11	Kanada	1.712,479	1,7 Trilyon dolar	44,420 (5)
20	Türkiye	649,436	650 Milyar dolar	10,532 (14)
2	Çin Halk Cumhuriyeti	13.368,073	13,3 Trilyon dolar	8,780 (16)

Kaynak: <https://egezen.com/ekonomi/dunyanin-en-buyuk-ekonomileri-siralaması/27> (*) GSMH: bir ülke sınırları içerisinde bir yıl içinde üretilmiş olan nihai mal ve hizmetlerin parasal değeri olarak ifade edilmektedir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi ülkelerin ekonomik büyüklüklerinin sıralaması ile sporda başarılı olma durumları arasında paralellik olduğu gözlenmektedir. Bu durum kısmen de olsa ülke vatandaşlarının kişi başı yıllık gelirlerinin dağılımlarında da gözlenmektedir. Sonuç olarak, ülke ekonomisinin spora kısmen de olsa etki ettiği söylenebilir. Ancak Çin Halk Cumhuriyeti ekonomik büyüklüğü açısından ülke sıralamasında 2. sırada iken, kişi başı yıllık gelir miktarı bakımından son sırada yer alma nedeni, Çin’in nüfus yoğunluğundan kaynaklanıyor olabilir. Ülkelerin Spora katılım araştırmalarını karşılaştırmak oldukça zor olabilmektedir. Öyle ki bu durum yıllar itibariyle değişebilmektedir. Ancak ne var ki mevcut Genel olarak, yavaş yürüyüş ve eğlence amaçlı bisiklet sürmeyi içeren geniş spora katılımının gerçekleştiği belirlenmiştir^{28,29}. Spora katılım oranları ülkeler arasında farklılık gösterebilmektedir. Katılım oranları geleceğe yönelik bir tahmin yapılabilmesi noktasında önemlidir. Ayrıca, birkaç ülke ulusal katılıma sahiptir. Örneğin, Kanada, Almanya, ABD gibi.

Spor politikaları üzerinden yapılan karşılaştırmada ise ülkelerin hemen hepsinin herkes için spor, yani kitle sporunu öncelik alan ve üst düzey yarışma yani performans sporuna önem verdiği ve spor politikalarını bu çerçevede geliştirdikleri anlaşılmaktadır. Ancak burada farklı olan söz konusu bu politikaların hangi yöntemle gerçekleştiği durumudur. Örneğin; Çin ve Türkiye’de kitle ve elit sporun yaygınlaştırılması doğrudan devlet garantisi altında iken, Kanada, ABD, Almanya ve Avustralya kitle ve elit sporu destekleyici rol oynamakta olup, spordaki özerk yapıyı desteklemektedir.

SONUÇ

Dünyada uluslararası spor organizasyonlarında başarılı, ülkelerin “spor yönetim sistemleri, spora ayrılan finansman bütçe, spora katılım ve spor politikalarına ilişkin” dört değişken dikkate alınarak incelenmiş ve özetlenmiştir. İncelenen ülkelerin genel olarak farklı yönetim sistemleri ile sosyo-ekonomik yapılarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle ABD başta olmak üzere Kanada gibi ekonomik alanda devletin yetkilerinin sınırlandırılıp, özel teşebbüsün desteklediği liberal ekonomik sistemle yani kapitalizmle yönetilen ülkelerde spor, devletin kontrolünde özel kurumlarca organize edilirken, Almanya gibi Avrupa ülkesi ile Avustralya’da spor, farklı isimlerde görev yapan Bakanlıklar, Milli Olimpiyat Komiteleri ile Birlik ve Komiteler yoluyla yönetildiği, spor ülkesi olma çabasında olup, özel sektörle kamu sektörünün piyasa ekonomisi çerçevesinde serbest karar ve tercihlerin kullanılabildiği karma ekonomik sistemi benimsemekte olan Türkiye’de sporun çoğunlukla, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile devlet kontrolünde yönetildiği, Çin gibi karma ekonomiye dönüşme sürecinde olmakla birlikte sporun tamamen devlet tarafından yönetildiği farklı uygulamalar belirlenmiştir.

Ancak her ne kadar ülkeler farklı ekonomik sistemlere göre yönetilseler de hemen hepsinde kitle sporunu önemsemişler ve spora ayrılan bütçelerini çoğunlukla kitle sporuna yönlendirmişlerdir. Avrupa'da spor, refah devletinin bir parçası olarak kabul edilmektedir. İncelenen Avrupa ülkesi Almanya'da doğrudan harcamalarla ilgili spor finansmanının hükümetlerle yakından bağlantılı olduğu ortaya çıkmaktadır. Türkiye'de de spor faaliyetlerinin finansmanı ağırlıklı olarak devlet tarafından karşılanmaktadır. Ana kaynak, devletin spora ayırdığı bütçedir. Spora ayrılan finansman, spor federasyonlarına Gençlik ve Spor Bakanlığı yoluyla genel bütçeden gerçekleşirken, sponsor desteği yetersiz de olsa önemli yer tutmaktadır.

Spora katılım oranları ülkeler arasında farklılık gösterebilmektedir. Genel olarak, yavaş yürüyüş ve eğlence amaçlı bisiklet sürmeyi içeren geniş spora katılımının gerçekleştiği belirlenmiştir. Nüfusun üçte ikisinin spora katıldığı örnek ülkeler; Almanya ve Avustralya'dır. Anlaşılacağı üzere ülkelere ilişkin spora katılım oranları ülkelere göre değişebilmektedir. Türkiye'de ise bu oran oldukça düşüktür. Türkiye'de lisanslı sporcu sayısı yaklaşık %12 olmasına karşın, faal spor yapanların oranı düşüktür (%7,1) Spora katılımın yüksek olduğu ülkelerde spor başarısının yüksek olduğu gözlenmiştir.

İncelenen 6 ülkenin spor politikalarında, "Herkes için Spor" ve "Yüksek Performanslı Spor" konularına net bir şekilde odaklanılmakta olduğu gözlenmektedir. Ülke spor politikalarının uygulanmasında kuşkusuz spor kültürünün önemli bir işlevi bulunmaktadır. Bir ülkede spor kültürünün varlığı, spora katılımı doğru orantılıdır. Spor kültürü yüksek olan ülkelerde spora katılım yükselme eğilimi göstermektedir. Bu durum Almanya gibi Avrupa ülkesi ile Amerika Birleşik Devletleri ve Çin gibi ülkelerde açıkça görülmektedir. Bu nedenle ülkemizde de spor kültürünün gelişmesine yönelik çalışmaların yapılması, spor eğitimine önem verilmesi ve sporun hızla okullarda yaygınlaştırılarak, sporcu ve spor kulüplerimizin sayısının artırılması oldukça önemli olmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Cramer JF., Browne, GS. (1982). Çağdaş eğitim milli eğitim sistemleri üzerine bir inceleme. Milli eğitim basımevi, İstanbul.
2. Karasar N. (2005). Araştırmalarda rapor hazırlama, 3A araştırma eğitim danışmanlık Ltd. Şti., Ankara
3. Hallmann K., Petry K. (2013). Comparative sport development. Heidelberg, Germany: Springer.
4. Ak A. (2017). Türk sporunda sorunlar ve çözüm önerileri. Spor yayınevi ve kitabevi, Ankara.
5. Sunay H. (2019). Türkiye Almanya ABD ve Avustralya spor sistemlerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırılması. OPUS International Journal of Society Researches. 14(20), 488-513.
6. Sunay H. (2019). Türkiye, Kanada ve Hollanda spor sistemlerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırılması. Tarih Okulu Dergisi. 12(40), 224-243.
7. Sunay H. (2021). Uluslararası karşılaştırmalı spor yönetim sistemleri. Gazi kitabevi. Ankara.
8. Bergard NA., Houlihan B., Mangset P., Nodland SI., Rommetvedt H. (2007). Sport policy: A comparative analysis of stability and change. Elsevier Publishing. Great Britain.

9. Öğüt ET. (2019). Amatör spor kulüplerinde etkili yönetim. Spor yayınevi ve kitabevi, spor bilimi araştırmaları dizisi, Ankara.
10. Petry K. Hallmann K. (2013). Germany comparative sport development systems, participation and public policy, sports economics, management and policy. Springer Science+Business Media. New York, 75-86.
11. Üçışık HF. (1999). Sporda sorunlar ve çözüm önerileri. 1. Baskı. Ötüken neşriyat. Ankara.
12. Yüce A., Sunay H. (2013). Türk sporuna ilişkin nicel gelişimin dönemsel olarak incelenmesi ve bazı ülkelerle karşılaştırılması. Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spormetre Dergisi. 11(2), 95-103.
13. Fu Y. (2008). Zhong Guo Ti Yu Tong Shi [History of Chinese sport]. Beijing: People's Sport Press.General Administration of Sport of China. (2007). 11th Five year plan for sport development <http://www.sport.gov.cn/n16/n1077/n1452/701256.html>. [Erişim tarihi: 16.02.2024].
14. Fan W., Fan H., Lu Z. (2010). Changes in Chinese sports policy: Pre- and post-Beijing Olympic Games. İçinde: Fan H., Mangan JA. (Editör). Post Beijing 2008: Geopolitics, sport, pacific rim. Routledge. London.
15. Fan, H., Lu, Z. (2013). The politicisation of sport in modern China Communists and champions. Routledge. London.
16. Fan H., Liu L., Min G., Guan Z. (2013). Comparative sport development, system, participation and public policy. Springer, New York, London.
17. Yang YH., Fang X. (2011). Financial system model and sport systems among China, the USA and Germany. Journal of Chengdu Sport University. 37, 9-10.
18. Shi ST. (2007). Comparative analysis of financing mode of sport in China and foreign countries. Journal of Future and Development. 28(9), 58-61.
19. Chen W. (2012). The development of Chinese mass sports. Sport Culture Guide. 10(10), 22.
20. Tang T. (1986). The culture revolution and post-Mao reforms: A historical perspective. University of Chicago Press.Chicago.
21. Cuskelly G., Wicker P., O'Brien W. (2013) Australia comparative sport development systems, participation and public policy, sports economics, management and policy. Springer Science+Business Media. New York, 225-236.
22. Australian Sports Commission, & Australian Sports Commission. (2010). Participation in exercise, recreation and sport: annual report 2010. Canberra: Australian Sports Commission.
23. Australian Sports Commission (ASC). (2012). Annual report 2011–2012. Canberra: ASC.
24. Sunay H. (2021). Spor yönetimi. 4. basım. Gazi kitapevi. Ankara.
25. Howard DR., Crompton JL. (2005). Financing sport. WV:Fit Publishing. Morgantown
26. Wicker P., Breuer C., Hennigs B. (2012). Understanding the interactions among revenue categories using elasticity measures—Evidence from a longitudinal sample of non-profit sport clubs in Germany. Sport Management Review. 15(3), 318–329.
27. <https://egezegen.com/ekonomi/dunyanin-en-buyuk-ekonomileri-siralaması> [Erişim tarihi: 27.11.2023].

28. Hallmann K., Wicker P., Breuer C., Schönherr L. (2012). Understanding the importance of sport infrastructure for participation in different sports – Findings from multi-level modeling. *European Sport Management Quarterly*. 12(5), 525-544.
29. Humphreys BR., Ruseski JE. (2010). The economic choice of participation and time spent in physical activity and sport in Canada. University of Alberta, Department of Economics.

